

PASTORÁLNÍ

TEXTY
NA BETLÉMSKOU NOTU

—
Antonín Bajaja

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Pastorální
Texty na betlémskou notu
Antonín Bajaja

Znění tohoto textu vychází z díla [Pastorální](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Archa ve Zlíně v roce 1994. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Antonín Bajaja: Pastorální), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 29. 5. 2020.

OBSAH

První	6
Druhá	8
Třetí.....	11
I.	11
II.....	12
III.....	13
IV.....	14
V.....	16
VI.....	19
Čtvrtá	20
I.	20
II.....	21
III.....	23
IV.....	25
Pátá	27
I.	27
II.....	29
III.....	34

První

*Pásli ovce pastýři,
ti nebeští malíři.
Anděl sa jim ukázal*

v závětrí nad potokem.

Stojí tam klučisko: takový zbojník,
košile mu leze z gatí a slunce
už padlo za píšťaly jedlí.

Povstala noc.

Její dech nebyl
jen pachem ovčích stád, vlčích smeček, prasečích koryt;
jen pachem krve
podřezaných slepic a štvaných jelenů.
Zavoněla pryskyřice,
neboť králové u jesliček
otevřeli poklady.

*Maria sa starala,
kde by plének nabrala.
Utrhneme z růže květ,
obvineme*

celý svět. Já tam, myslí si klučisko, já tam taky poběžím
naberu do košíku ořechy křížaly suché trnky kousek sýra a já
tam poběžím. Rozléhá se volání hrají husličky lidé zapalují

pochodně rachejtle oči lampiony, křičí *On je Spravedlnost*,
ze starobince vyběhla stařena pláče voděnku oslovuje
spěchající světlonoše snítkou slůvek čerstvě vyrašených.
Klučisko

hledí vzhůru kde se klene jasná hvězda nad tikajícími světy
ryb labutí a blíženců kráčejších zlatým prachem za vozy
taženými medvědy. Na vozech jedou panny

v útlých prstech
kolébají se jim váhy
jak stébla bojínků.

Klučisko nebi mává,
uhranut láskou zpívá,
jedna z panen ho políbila.
Bude ráj,
zašeptala.

Ale

od chalupy někdo přichází. Chrupou
mu kroky v čistém sněhu.
Svítí si baterkou.
Promlouvá.

Pojď už domů, můj synáčku,
na stole máš zabijačku;
pojď už domů, Jidáši,
všecko dřímá v salaši.

Druhá

*Sem pospěšte, ptáčátka, zvířátka,
zpívejte u děťátka: Spi, spi, spi,
náš Ježíšku, spi*

u rybníka; u labutího, neboť
za noci plné proutěného větru
slyšeli jsme zvony a
svítání. Potom
zjevila se nám labuť
plynoucí hladinou,
jež v sítinách již křehla
bodlinami.

Úžas,
není-li mu ozvěnou petarda slov,
přilétá z výšin.

Házeli jsme jí kusy chleba s nadějí,

ale ona míšeňské hrdlo
k darům nesklonila.
Byla sama s vodou,
byla sama.

*Sem, sem, jarní slavičku, čížičku,
zpívej libou písničku,
sýkorka ho vítá k nám,
zezulenka mu kuká, mu kuká,*

*holoubek jemu vrká: Spi, spi, spi,
náš panáčku, spi.*

Pak na Štěpána
v holomrazech
naše děti
nalezly ji, jak leží v zátočině.
Hlas
k ledu přimrzlého
zvonu.
Než se tak stalo,
musela tlouci křídly, neboť
rákos kolem byl ubitý.

Frantík se nebál,
dotkl se perutě a řekl: Zdechla.
Poklekl k němu Janek: Proč?
Anička se rozplakala.

*Budeme si hrát na Betlém zapištěl Vašík. Peťa se přidružil,
vyškubl z letky dlouhý brk běžel s ním k šípkovému keři
zabodl ho mezi uschlé traviny To je oslík oznámil a počala
hra plná křikotu. K oslíkovi připíchla Alenka volka, při
dobyččatech v pelíšku postavili kluci jesličky. Se zalíbením
je pozorují*

*Přiběhnultě zajíček, zajíček,
pokleknul u jesliček: Spi, spi, spi,
věčný králi, spi,*

*ty peříčko naše prachové s šípkovou pusinkou culí se
Anička, a už jsou tu babky velbloudi palmy pastýři, přibývá*

jehňátek, trkavých beránků. Labutě ubývá ubývá ubývá,
kmitají nožky dech se sráží do obláček přichází Kašpar.
Přicházejí Melichar Baltazar vůně zlato září létavice *Já jsem
Josef a ty Marie* jása Frantík bere Aničku za ruku pouštějí
se do tance točí se točí se. Svět se s nimi otáčí, Vašík je
cherubín a ostatní též jsou andělíčkové:

*Dej, zajíčku, kožíšek, kožíšek,
zimu snáší Ježíšek, at' spí, spí,
at' v teplíčku spí,*

z ruček cherubů sněží pírka,
vítr jimi víří, unáší je krajem;
Josef Marii vtiskl hubičku,

Marie

klopí oči k rybníku, kde
leží nahá labuť.

Krk svěšený k mrznoucí vodě,
pahýly křídel na ledu
k letu roztažené.

*Byla jedna děva,
to peří sbírala,
věnce z něho vila,
koledníčkům dala.*

Třetí

I.

*Třikrát Pán Bůh zaplakal
toho dne, toho, toho dne
s velkým veselím.*

A – á – ch!

Údery kladiva do hřebů umlkly.
Vztyčte kříž,
utrousil kat k pacholkům,
kteří ještě
svírali odsouzencova lýtka.
Vztyčili.
Mladší, než se pozvracel,
vydechl otázku: Cože to Pilát zvolal,
když zvedl jeho paži nad hlavu?
Ejhle člověk, odpověděl starší.
Člověk zemřel.

*Počural se bolestí naříkala Marta, Umřel aby nás spasil
mumlal Lazar mezi olivami, Pojd'me se někam opít zařval
Filip, jindy veselá kopa, než zařval vymýšlel si výmluvy.
Nevymyslel. Aby nikdo neviděl že je mu do breku rozbřečel
se okázale; ženy jež ho milovaly bal*

balzámy ho pomazaly,
v tichosti
ho pochovaly.

Maria
už neplakala. Už
byla bílá, byla
z mramoru. Matička. Celá
staletí. Už
bezbolestná.

II.

*Matička ho kojila
toho dne, toho, toho dne
s velkým veselím.*

Tání sněhů zurčelo zemskými vráskami,
potoky, řekami, veletoky
do moře.
Vzlétli skřivánci. Dotkli se,
jako někdy my radosti,
nebe.
Prší písničky, vlnami ozimů kráčí
Kain. Hledí ke svahům s plynoucími stády,
volá: Jak se daří, bratře?
Dobře, odpovídá Abel, přikládá k ústům píšťalu,
zbytek sděluje trylkem.
Pak
bratr bratrovi

bratr bratrovi zamává, potom kvetou švestky, klubou se
chrousti z vlahé hlíny, rozvírají krovky předou nokturna,
zrají třešně májovky srdcovky babiččiny křupky v lukách
sviští kosy, není nad tu píseň, nalévají se zrna pšenic

klíny děvčat oblaka večer na svatého Jána. Voní býlí bělají
ječmeny, v pohanských ústech úlů touží čas slepit si hnízda
blanokřídla, vznáší se

vznáší se pára po přeháňkách,
ale

III.

tuční jehňata a
pára po přeháňkách.
Podobají se štěs
tí.

Vidíš? Volá
Opět kosy sviští,
Kain.

Vidím, bratře, převrací Abel,
sviští srstí lánů,
převrací v zubech stéblo sverěpu
a lopuchový čepec
mu padá přes oči.

Pomůžeš mně se sečením? ptá se Kain.
Nevím, zívá Abel,
sem tam cinkne zvonec,
znaveně dodává: Musím
stříhat ovce.
Kainovi cuká ve spáncích, **ale**
jitrům již

drkotají zuby v pavučinách,
z kouřových dálek ržá,
slyšte, nocí zní
první kaštan,
ržá ryšavý hřebec; v divokém cvalu kaštan
vrazil zemi polibek,
znějí kročeje,
šťáva hroznů prýští, **rozhazuje**
hřívu po vinicích, hvozdech, zřítelnicích... prýští
do staletých kádí, kvasí
minulý čas.

Znějí kročeje rohatých bůžků.

Roh

atých, vypasených, šklebivých. Znějí pády
zralých hrušek zahradami.

Listnaté šeptý. Úprky do tůní
srnčích očí. Kročeje chtivé.

Pšenice

jsou plné sýpky,

rouna plné salaše, dobytka plné chlévy, zla
zlatáků plné truhlice.

Jablíček jadrniček plné žleby.

Potok

IV.

je unáší,

vítr unáší

dým obětí. V objetí

Kainově
spočívá Abel, v Abelově Kain. Sněží. Je zasněžená krajina.

Pleskot
z hromad hnoje
havraních křídel;
se kouří.

Krá-krá-království za skřivana, ječí šašek
na krále
u poháru burgundského.

Kopanec je mu odměnou.

Nemluvná ústa

kaprů
Pod ledem přibývá noci a
přežvykují bahno.
šašek přídávkem

pitvoř
í se slunci unci
ci i
bo
Bože!

BOŽE!

Dveře zavátých stavení se zamykají
na petlice.
Šeré jizby páchnou potem, močí, vředy, závany lží

z úst plných beznaděje,
nemytým pohlavím, ideologií, pomyjemi.
Opuchlé oči
hledí do vánic. Bílých.
Ocelově cvakl závěr.
Samopalu.

Milost! Bratře!

V.

*Narodil se Kristus Pán, narodil se Kristus Pán
toho dne, toho, toho dne
s velkým veselím.*

*Už nepadá, vrací se nám křikl šaman a myslel slunce náčelník
odhodil pistoli a zubří kost z ohniště kříslu jiskry jeskyní
zadunělo **GLORIA** šerou stepí nesly se signály družic
a tamtamů **IN EXCELSIS DEO** nastalo veliké odemykání
dveří vrat kanálů bran; do čerstvého povětří vyběhli chlapi
děcka ovce ženské koně tygři stařeny potkani šlechtici vlci
klokani*

objímali se

přísahali štěkali smáli se poskakovali mňoukali bučeli
pěli nelhali nabízeli si cukrlata peněženky prezervativy,
nevyzvídali a jablka si nabízeli a polibky kokrhali nekradli
nečíhali nepomlouvali. Koperník zvolal *Hleďte na východě
září vlasatice!* Vykročil. Počkej na mne Mikuláši houkl Kryštof
ukázal k nebi a zavelel. Plachty karavel nabraly dobrý vítr

vody vydechly hedvábnou pěnu plavcům do úst: *Dárek pro tebe Pacholátko* volali a z jalovcových pasínek jim odpovídaly fujary líbané ovčáky kteří do čistých plachétek ukládali bochánky sýrů a s uzlíky běželi aby nezmeškali. Ovčí stáda je následovala přidávaly se

hloučky bratřígen tlemanůpa triarchůsou družekvel možů šoférůpe k ařůgenerá lůe mi gr antůko mediantůkurevpre zidentůfot bali stůbásní kůslužtičekřezní kůtajemníkůha vířůpošťá kůskau tůbis kupůhrnčí řůdiktát orů cikánůka cířů a zástupům již jsou cesty těsné. Putují

hltají vodu z potoků a kaluží a touží jak srny jak jiříčky jak bizoni jak havěť všeliká

Jak asi vypadá to Boží dítko ptá se paní Hitlerová Anči Hoduláčky z nedaleké vsi, ona na to, že leží v jesličkách a andělé mu zpívají *A nechcete sa paničko chvílu posadit? Na našem žebříňáku je místo pro všechny lidi dobré vůle.* Obrací se k muži: *Že Francku!* Muž přikyvuje podává té těhotné ženské ruku úsměv a slova *Kdy to čekáte?* Frau Hitler se culí: *Na jaře až vzlétnou skřivánci a zavoní jívý.*

Kousek dál u vodopádu, který nemá sil dopadnout k zemi a mezi skalisky rozplývá se v duhu, spěchá trojice mužů, muži nesou dary: *Já jsem pro něj vynalezl žvýkačku, já sérum proti vzteklině, já mu jasnou hlinkou nakreslil útočícího býka,* říkají mister Adams monsieur Pasteur a prvobytný vousáč z Altamiry.

Hladinou Bodamského jezera a dál údolím Rýna letí *Konečně pravda zvítězila,* Jan z Husince a Giordano Bruno

sestupují z hranice, z březiny vyběhly děvušky s košíky
hříbků, zástupy kacířů židů a čarodějnic pějící chorál a

pochodněmi z palachu svítí na cestu písečnou

plání mihla se faraonova dvoukolka zvedla prach,
starozákonný oblak jak rouno usedá do slunečných tůní
v travinách na osvětivských

lukách, krajem cválá bělouš v sedle Napoleon zpívá *Allons
enfants de la Patrie le jour de gloire est arrivé contre nous
de la tyrannie l'étendard sanglant est levé* předjíždí ho rolls-
royce Sir Winston otevírá okýnko odhazuje nedopalek
doutníku zpívá Internacionálu. *Kolik mil zbývá do Betléma*
táže se. *Jen několik* odpovídá císař premiérovi a dodává: *Již
se těším jak obejmu to podivné batolátko.*

Na zadním sedadle šeptají stopaři: Naděžda Konstantinovna
spílá svému muži *Mám hlad dva dny ja užé někušála*
Vladimír Iljič jí podává piroh. *Raději umřu hladu, ten je pro*
Ježíška naříká Naděžda naděje. Císař otevírá tlumok: *Mohu*
vám soudružko nabídnout kousek masa? Vytahuje skopovou
kýtu. *Naturellement monsieur soudruhu* – dí soudružka ale
přiběhla žebračka od katedrály ječí *Podarujte milospani*
ubohou ženckou ani dáreček pro našeho Vikupytele nemám!
Naděžda nabízí kýtu žebračka trhá děravým chrupem
maso: *To je bašta baštovní!*

Jede kolem tramvaj, z přeplněné plošiny volá Marilyn
Monroe *Všecko to nesežer něco prodej a nakup zázračnému*
bejby pleny! Našpulila rety *Já mu přináším LOVE.* Lenin
zvedá paži ukazuje kamsi, recituje *Přijde čas a matky celého*

*světa spojí své pleny GLORIA ALLELUJA vperjód na vragá za
Ježíška za víru pravouhlou!*

Jan Ámos poklekl do komeňské hlíny, dojatým hlasem
praví *Já tobě uzřít dobrou ves, kde bys ráj srdce svého našel,
vinšuju. Zástupy*

*zástupy již zaplavily krajinu betlémskou tísni se kolem
jeskyně toužebně upírají své zraky k jesličkám moje
sestra Jeanne šeptá Princezno pohádka žabičko zakletá za
devatero horami za devatero řekami za devatero polibky,
princi pohádka koníčku zakletý za devatero horami za
devatero řekami za devatero polibky, je k zbláznění lehké
rozhoupat zvonec, je k zbláznění těžké odzvonic konec.*

Christian Barnard svírá uzlíček, pulzuje tam srdce tam
srdce tam srdce na ubohé posteli

VI.

Na ubohé posteli třikrát Pán Bůh zaplakal.
Matička ho kojila.
Ach, můj synu, neplač toho dne
s velkým veselím.

Mesiášové se rodí v zimě.
S jarem umírají.

Čtvrtá

I.

Připlula spící ryba. Minuta nedosněná
pohasínáním.
Strachem z rána. Z ran. Minuta
obrázek,
nemluvnátko.

Náhle

krajinu betlémskou zaplavily zástupy,
tísni se kolem jeskyně a touží jak jiříčky,
jak bizoni hledí
k jesličkám,
kde klečí králové
a chirurg svírá uzlíček.
Pulzuje tam srdce tam srdce
tam srdce.
Nynej, nynej, můj synáčku roztomilej, zpívá

a Maria zpívá: *Hulaj, belaj, můj synu, už bych já snídala,
už bych já snídala rybičky z Dunaja.
Shov, matičko, na chvíli, až ti jich nalovím,
z ledu oheň složím, tobě jich přistrojím,
odpovídá syn.*

*Synáčku můj milý, jak bys jich nalovil,
jak bys jich nalovil, dyť ses dnes narodil.*

Strčil ručičku do moře, ulovil úhoře,
strčil ručičku do říčky, ulovil rybičky.
Zňal oheň na ledě, smažil rybky v medě:
To, matičko, snídání za tvé kolíbání.

Na ubohé posteli
Maria ho kojila.
Ale oslík zahýkal, vůl zabučel a Josef
řekl: *Vítám vás v Betlémě*, protože
s ústy dokořán a se stébelnými vánky v kožiších
neohrabaně
vstoupili do chléva ovčáci.
Přinesli úplňky sýrů. Král David
v nich
na loutnu hrál hospodyňkám,
co nesly košíky vajec a nůše preclíků,
babkám, co nesly pytlíky majoránky, ošatky křížal
a metýlky dobromysli.

Babky
do kroku přidaly,
k ubohým jesličkám
dary své skládaly.

II.

A už jsou tu další
a další vynálezci motyk, vět, samostřílů, klarinetů,
další
a další žiletky, žárovky, diskety,
vrší se pyramida da da

darů
da da dam
tra da dam
tralala

la la lacino tu je za muziku kytarista brnká za sýr kolovrátkář
za vejce kvarteto šmidlá za krajáč mléka radost je zadarmo
ale aby byl pořádek u průsmyků už úřadují mytní celníci
a policajti

prostáčci boží se hned tak k Betlému nedostanou

na hlavní třídě tam kejklíři polykají oheň přežvykují
sklo štíhlonohá děva hopsá po laně páni jí nakukují pod
sukýnku vive l'art hurá! *Kupte si sladký med nesu kamenáč
medu pro Ježíška kde je je Ježíšek?* ptá se včelař ze strání
u Rýna. Čile mu odpovídá chlapík v žaketu: *Račte vašnosto
vstoupit náš dům jest seriózní,* uklání se baletí rukama
i ústy, *za kamenáč medu tu máme lasturu z ostrova Bali
podkovu a špetku bazalky z ostrova Kréta* ale včelař váhá
je celý popletený

přiskakuje další chlapík kupec v rubášce nabízí jantarový
náhrdelník a šáteček se značkou firmy *Pěkný náhrdelník
šikovný šáteček* říká včelař agent bere kamenáč medu dává
náhrdelník s šátečkem, mne si ruce vykřikuje *Kúpte med
proti nachlazení proti stárnutí kýle a a kúpte me e e éd na
povzbuzení potence!* Hrnou se další koledníci

ci překupníčci nesou máslo knoflíky dřevěné uhlíky
kotátka malovaná prasátka a a atomičky jup pič pičky
mikrovlonné troubičky přibíhají s elpíčky al ale alejí platanů

kráčí dáma s vlahou slzou za víčky. *Al alle alleluja* zpívá cupitá lidé jí ustupují z cesty protože v gepardím kožichu na zlatých řetízcích noblesně vede párek gepardů. *All all eluja* bohulibě pějí gepardové

All right praví agent a nabízí dámě za gepardy tři libry norkového oleje patnáct dolarů a Vánoce na jižním pólu lu lu. Za řetízky lžíci medu du du plus autogram věhlasného makléře. *A a co za mou slzu?* táže se dáma agent tasí meč i íííí inkasuje slzu za la la lásku – *Skutečně interesantní směna* ječí či ostatní dámy. Rovněž nabí

zejí slzy migrény konta, agent se činí, druzí agenti se též či či činí prosperita po bulvárech jásavě rozhazuje paže, od země k nebi vyrůstají babylónské banky kasina parlamenty odpalovací rampy garáže supermarkety sídla dobročinných spolků paláce nadací katedrály vědy pokroku a i

deologií demokracií dalekosáhlých ekologických stereo video psycho fo fo n ních a z nebe pekla ráje zčistajasna přijíždí

III.

úžlabinou fanfár přijíždí Humanita-Svoboda
s balíkem
lidských práv.

Místo pro královnu, volá otráveně agent.
Místo pro královnu, brebentí
agenti,

vítají Svobodu dle protokolu,
dějí se projevy, přípitky, komuniké, podpisy, ohňostroje,
svaté petice,
lidové veselice,

ale královna, naše staříčká
Humanita,
třaslavým hláskem se cosi ptá
svých nedoslýchavých komoří.
Někteří úsměvně pokyvují hlavou,
jiným tečou gryndy, jeden dělá paci
paci pacičky a žvatlá: Ať šije míl.

Panovnice rozčileně dupla nožkou, ale opět
nabyla těkavého klidu,
rozkošně pokynula nejbližšímu z agentů,
agent se k ní přiloudal, ona
se ho táže: Jak se máte, mladý muži?
Ujde to.

A jak se daří ctěné paní choti?

Jsem rozvedený.

Máme dnes kouzelné počasí, není-liž pravda?

Jo.

Co se to tyčí k nebesům tam za těmi ehm ehm cisternami,
mladý muži?

Hvězdolet.

Aha... aha. A k čemu to?

K čemu, k čemu, čepýří se agent, obrací oči v sloup: Přece
abychom vynesli do vesmíru naši lidskou civilizaci, madame.

Madame

se přehrabuje ve své pompadource,

trousí kolem
drobky jídla, pilulky, papírky... a sama pro sebe
si breptá: Cici-micici, velmi dobře, velmi dobře,
hopla-hopla
tú-tú-tú...

Její Výsost něco ztratila? táže se agent mrazivě.

Již jsem to našla! vykřikla královna
a radostí celá uzardělá
ukázala batistový kapesníček svázaný do uzlíku.

Rozvázala ho a rozestřela jak vzácný foliant,
na dlani vytryskl jí briliant. Dárek pro Ježíška, dí panovnice
a rozkazuje: Ved'te mě k němu!

Agent hypnotizován září klenotu, agent poslušen rozkazu,
vede Její Veličenstvo Humanitu-Svobodu jásajícími
zástupy, vede ji horami sýrů vajec slaniny čochy umělých
sladidel horami skvěle vypadajících obalů, vede ji
lagunami medu vína nylonu milosrdných skutků, závějemi
majoránky hudby snů samopalů, jeskyněmi slov stráněmi
syntetických chromozomů myšlenek zajíců, pahorkatinou
ekologických zítřků, vede ji tichem gepardích šlépějí třesky
zlatých řetězů cihel medailí zákonů slibů předsevzetí lásek
a t a k d á l e

IV.

Dno.
Na dně chlív.

Dávno již pustý.
Prašnými cestami cupitá oslák.

*Hulaj, belaj, můj synu, už bych já snídala,
už bych já snídala rybičky z Dunaja.
Shov, matičko, na chvílu, až ti jich nalovím,
z ledu oheň složím, tobě jich přistrojím.*

Strčil ručičku do moře, ulovil úhoře,
strčil ručičku do říčky, ulovil rybičky.

Zňal oheň na ledě, smažil rybky v medě.

Pátá

I.

*Vím já studenku srúbenú, kamenem dlážděnú,
co sa v ní umyla Panenka Maria.
A jak sa umyla, na březek stúpila,
na březek stúpila, syna porodila.*

Jezulátko.

Protože bylo od člověka, ozvalo se nééé,
protože bylo od Boha, seskočilo z jesliček
a běželo cestami, kterými k Betlému
s ústy dokořán,
se stébelnými vánky v kožiších a s nůšemi dárků
kráčeli ovčáci.

Prodíralo se tlačenicí bratřígen tlemanůpa triarchůsou
družekvel možů šoférůpe k ařůgen erálůe mi gr
antůko mediantůkurevpre zidentůfotbalistůbá sní
kůslužtičekřezní kůtajemníkůha vířůpošťákůskau tůbis
kupůhrnčí řůdiktát orů cikánůkac ířů a zástupům již jsou
cesty těsné. Putují dnem i nocí pijí vodu z potoků

touží jak jiříčky srny bizoni, až posléze až po týdnech
putování zástupy řídnu. Už je tu poslední delegace
s peticí poslední vyslanec poslední dirigent symfonického
orchestru poslední mlynář a slečna harfenistka lokaj babka
s kozou, koza mečí

mečení slábne,
dotýká se holoubčích obzorů,
noří se do nich, mizí v nich
jako někdy
my v sobě.

Jezule se leklo ticha. Zakoplo.
Spadlo do trávy na jednom pasínku
kdesi daleko
tváří přímo do kravince.
Bééé, rozbrečelo se
jak jehňátko, jak jehňátko.

Jehňátko Boží, jež ležíš v kravinci,
najdi si nás,
chichotají se krtci v chodbičkách
pod kořáním psineček a pastuších tobolek.

Přiběhl černý rytíř střevlík,
mezi kusadly seká slova *utři si nos — utři si nos*,
ale Jezule, než uposlechlo,
přitisklo ještě obličej k zemi,
rozumnější o neslova povstalo,
užaslo
nad lehkou měnlivostí mraků,
rozpažilo ruce
a ptačími kroky,
těžší o nebeská poznání,
vykročilo travinami,
stanulo před lesem.

Z lesa vyšla srna. Byla
primabalerínou na pozadí listnatého goblénu. Měla
oči studenky
plné slibného strachu.

(čehosebojiš, vrzaly kobylinky ve stéblovi)

Jezule se k ní rozběhlo, ona však několika skoky zmizela.
Jen tichnoucí praskot po ní zůstal. Touha,
která se rovněž
ale pomaleji
ztrácela do dálky, z níž se odrazila
a ozvěnou prosakovala zpět.
Souzvuk.

Pak skřivánčí bláznivění ve výškách,
kohoutí kikirikí a už
se blíží,
blíží družina šohajů.

II.

Juchú, jedou na koních ruce vyhazují nad hlavy vlají pentle
šelestí papírové růže. Juch juchú, na kloboucích se třepetají
kohoutí kosáry krajinou vane zpěv podobný tureckým
šátkům podobný jetelům smutkům opuštěných frajárek
bujnosti vinných sklípků opilému rozjímání. Vane zpěv
uherských námluv dragounských bitek keltských pramenů.
Germánských bažin a slovanských blesků. Byzantských
rouch. Ozývá se kvílením cikánů židů cinkáním římských
mincí hukotem ohňů kročeji lapků pískem popelem

Jeden z šohajů se obrací k Jezuleti: Přidej se k nám.
Další: Dělej nám krále.
Další mu pomáhá do sedla zdobného, další ho krášlí
korunou z plíšku zlatého,
jak papír tenkého.

Tryskem pokračují v jízdě král se svou družinou koně frkají
pěnu, podkovami dusají hlínu opuštěných formanských
cest tlukou do asfaltu prázdných ulic jiskří o žulové kostky
pustých náměstí burácejí v betonových dálnicích *Prrrr*
zvolal král. Koně se vzepjali, v trysku zastavili. *Co se děje*
zeptal se kterýsi

šohaj.
Kde jsou lidé? zeptal se král.
Šli do Betléma.
Proč?
Aby přivítali Vykupitele.
Kdo je to? žasne Jezule.
No přece naše Naděje, naše Snášlivost, náš Spasitel,
diví se šohaj, měří si cizince.
Tak i ostatní.
Co budeme dělat? táže se cizinec do výhružného ticha.

Houbinec! vykřikl za šohaje horkokrevný mluvčí.

Rozjaření jezdci se plácají do stehen,
blíží se k Jezuleti, koně se plaší.
Kdo je u tebe hlupák? útočí mluvčí.
Nikdo, brání se Jezule, a protože
není z tohoto světa,
snímá z hlavy korunu: Zvolte si jiného.

Mluvčí hlasitě říhl, sklidil chechot, ale vtom
přiletěl stehlík,
usedl na zlatý plíšek
a odletěl.

Mám nápad,
proneslo Jezule s obnoveným důstojenstvím,
nasadilo si královský čepec,
pobídlo bělouše,
zamířilo ke stavení objímanému zpustlým sádkem,
družina ho následovala.
Jakmile stanuli před trouchnivým prahem,
rozkázal král mluvčímu,
ať vyvolává a

Jura spustil **V této kuči bývá stará baba která nemá šohaje ráda jestli nám nenadojí mléka bude jí hořet nad hlavu střecha** Číhavé čekání. Král pokynul ke dveřím dveře se otevřely. Usmál se a z průvanu čpícího po myšíně stvořil rozcuchanou bábu bába vede na řetízku kozu koza mečí. Seskočil z koně, políbil babku, byla rázem učesaná, políbil ji Jura, vlasy jí ztmavly, Ondřejův polibek jí vrátil zuby, po Petrově zmizely vrásky, po Jakubově rozkvetla. Honza pocítil touhu odešel s Rozárkou do světnice. Král jim požehnal nasedl s ostatními na koně klusem opouštějí chalupu obživlou milostnými steny, zastavili u mlýna

a Jura spustil **V tomto domě sa mele dobrá múka dejte pozor ať ju můj koníček nerozfúká.** Nato se král stal mlynářem ozvala se řeč vody dřeva kamenů, hřmění z něhož se dá žít. *Co mám dělat?* zeptal se Jura mlynář odpověděl *Budeš nosit zrní*

a kývl
na Viléma, Pepu, Ludvíka: Vy mu pomůžete.
Obracel se
ke Zdeňkovi, Vaškovi, Petrovi, Tondovi, Adamovi,
Matějovi: Ty se starej o otruby,
ty zameť,
ty namaž řemeny, ty nalej pivo, ty narychtuj síta,
ty vyčisti náhon... a sám se činí u všeho.

Nakonec volá: Co koně, Ivane?
V pořádku, pantáto! Poklizení, vyblýskání, našňoření.
A pantáta: Ke mně, hoši!
Hrnou se k němu a vidí, jak při moučnici

hladí závěj mouky a ještě si Tonda Josef Petr nesetřeli
pot z čela už mistr přikazuje na koně. Někteří zůstali při
mlynařině ostatní se ženou ulicemi trávou nebem lesy
pádí dosud doutnající Moskvou Guernicou Coventry
cválají zplanýrovanými Lidicemi kolem rozbořené Bastily
kolem gilotin křížů šibenic kopyta dusají popel co zůstal po
kacířích juchů juchuchů za lesy je město ve městě stavba

s vytlučenými okny s rozdrásanými dveřmi *Prr Juro!*
Jura utrousil jen **Každý křesťan dobře ví že ho židák
ošidí** a z omšelé synagogy zaznělo Kol Nidrei. Ještě
se nevzpamatoval z překvapení stojí před ním dívka;
primabalerína z goblénu hraného na violoncello housle
a flétnu vzhlíží k němu očima slibného strachu

natahuje k němu paži: Jsem Ester. Pojd', já tě ošidím.

Uhranutý Jura jí pomáhá do sedla, odjíždějí spolu bůhvíkam, kdosi poznamenal *Odloudila nám vyvolávače*, a hlásí se Josef: *Já to vezmu za něj*, jede se dál, uhánějí zeměmi městy fabrikami univerzitami chlévy paneláky knihovnamy vykřikují jadrné průpovídky laskavě provokují otevírají vrata brány okna a pádí kvílejší Sodomou pentle vlají kosáry na kloboucích se třepetají, v ulicích Los Angeles řinčí pod kopyty tříšť vymlácených obchodů v Johannesburgu Pekingu Mostaru ještě bzučí mouchy nad kalužemi krve, šelestí papírové růže juchuchů v gulagu za Kolymou jim mrazem tuhnou uši koně odfrkávají jinovatku a pádí zvedají mračna prachu, prach je slaný pokořeným Kartágem. *Juchů prrr* křičí král před dalším stavením *Předved' co umíš* vyzývá Josefa Josef

volá **V tomto domě bývá slavný hrnčíř co pěkné džbánky tvaruje když nám něco nevykrouží každý mu mezi futra napluje.** Dlouho se nerozmýšleli hnětli hlínu až byla panensky vláčná roztočili kruhy, zemina se jim mezi dlaněmi mění v uhrančivé kněžky z posvátných hájů v boubelaté holčiny od Věstonic v čutory květináče talíře; a mokré prsty rozechvělé ještě tvary se již dotkly štětců aby dávnými barvítky vdechly zemi libou duši. Podobnou jetelům smutkům bujnosti vojnám opilému rozjímání kamínkům pramenům bleskům. Hrnčíři roztopili pec dílo v ní vyžrálo do zvonivosti rozloučili se s těmi co zůstali a v zasnění putovali

dál zemí dosud tichunkou ale slibně již brumlající. Přijeli na náves **Tu hospodaří veliký pantáta který nás dobře pohostí nebo mu přitlučeme na vrata měch plný blech a starostí** vykřikuje Josef, hrne se s ostatními do

opuštěného dvora zavaleného hladovým bučením dobytka kvičením prasat kdákáním slepic a už je z krále sedlák z šohajů čeledíni. Poklízejí sečou trávou kydají hnůj češou ovoce lisují hrozny vyorávají řepu dojí stáčejí med vláčejí pole, večer se všichni sešli pod ořechem. V bocháncích hnízd ještě švitoří jiříčky, král se zahleděl nad hnojiště kde za úzkou náspí zejí dveře do kuchyně. Na prahu se ve svatozáři hnojných mušek zjevila selka nese obří podnos s ovarem jitrnicemi prskající pečení slaninou a demižonem slivovice, šohajové zajásali, král však už hledí na vrata která se rozevřela; vešly dívky juchú, vešly

frajárky jak růže juch juchú juchuchú hodovalo se pilo juchalo zpívalo tančilo milovalo.

Na koně, zvolal ráno král.

Na koně, opakoval pitvořivě Josef, než usnul.

Všichni spí.

Král

III.

jede sám na znaveném běloušovi. Jede a míví vracející se hloučky bratří gentlemanů patriarchů soudružek velmožů šoférů pekařů generálů emigrantů komediantů kurev prezidentů fotbalistů básníků služtiček rezníků tajemníků havířů poštáků skautů biskupů hrnčířů diktátorů cikánů kacírů, Jan z Husince s Giordanem Brunem vystupují na hranici Napoleon shromažďuje gardu věrných Sir Winston odesílá depeši Vladimír Iljič břitce obrací stránku v Hegelovi, Hegel u vytržení šeptá these antithese synthese

básník se plíží příkopem krá krá království za koně křičí
vladař,

král seskakuje z bělouše, dál kráčí pěšky.

Zvrásněný obličej mu zakrývá maska prachu,
mouky, pavučin, herbicidů, jehličí, analgetik, mušek,
a z lesa vystoupila žebračka. Stala se
prašivou skvrnou v goblénu.

Hadřenou cikánkou.

Nabízí vytahaný cecík. Ma
donna mia!

Čehosebojíš, ptají se kobylinky ve stébloví.

Sejmul z hlavy
korunu z plíšku zlatého, jak papír tenkého,
posadil ji ubožačce do zavšivených vlasů,
ulehl jí do náruče
a plakal.

*Narodilo se nám dítě. Kyrieleison,
narodilo se nám dítě, leluja,
zdrávas bud', Panenko Maria!*

Antonín Bajaja
Pastorální
Texty na betlémskou notu

Ilustrace na obálce [inside_alisa/Shutterstock.com](https://www.shutterstock.com)
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 29. 5. 2020

ISBN 978-80-274-0785-9 (epub)
ISBN 978-80-274-0786-6 (pdf)
ISBN 978-80-274-0787-3 (prc)